

Computer en laptopgebruik bij toetsen, SE's en examens HAVO/VWO Nehalennia SSG versie 20161101

Het College voor Toetsing en Examens (CVTE) heeft omschreven aan welke voorwaarden het gebruik van de computer moet voldoen. Zo mag de laptop/computer geen toegang hebben tot internet en moet er op school geprint kunnen worden. Ook mag het gebruik andere kandidaten niet storen. Alle leerlingen mogen tijdens CSE en SE's een computer met spellingcontrole gebruiken als schrijfgerei, mits de school dit toestaat. Nehalennia kiest er voor om alleen die leerlingen te faciliteren met het gebruik van een computer (laptop) waarbij een arts of bevoegd orthopedagoog/psycholoog expliciet schriftelijk en ondertekend de noodzakelijkheid hiervan aangeeft. Scholen moeten voor 15 oktober digitaal (via inlog) hun aantal examenkandidaten (ook de visueel beperkte kandidaat) doorgeven. Ook kunnen scholen op deze wijze Daisy of PDF bestellen voor dyslectische en visueel beperkte kandidaten.

Voorwaarden gebruik computer bij HAVO/VWO examens en SE's in HAVO 5 en VWO 6

Laptop/pc als schrijfgerei

We hebben leerlingen in de examenklassen die gebruik maken van een laptop als schrijfgerei. Afname van toetsen van deze leerlingen in HAVO 5 of VWO 6 geschiedt op een schoollaptop/pc. Bespreekpunt na het bekend worden van het aantal van deze faciliteit gebruik makende leerlingen is waar dit georganiseerd kan worden en of er voldoende schoollaptops/pc's beschikbaar zijn.

De dyslexiecoaches en de ondersteuningscoördinator bespreken met de betreffende leerlingen bij welk examen de schoollaptop/pc ingezet wordt. Namen en gegevens worden voor 10 oktober via de ondersteuningscoördinator bekend gemaakt aan de examensecretaris. Hierin staat per (school)examen, per vak en per leerling welke faciliteit wordt gebruikt. Vervolgens wordt per leerling door de administratie een overzicht van de examenafspraken geprint en aangeleverd bij de examensecretaris. Deze zorgt ervoor dat de afspraak door de leerling wordt ondertekend. Wijzigingen zijn daarna in principe niet meer mogelijk.

De examensecretaris vraagt de administratie te zorgen voor usb-sticks voorzien van namen. De examensecretaris zorgt er voor dat toetsen en usb-sticks de dag voorafgaande aan het (school)examen klaarliggen. Namen van betreffende leerlingen worden door de examensecretaris bekend gemaakt aan docenten. De leerling slaat de toets met vermelding van naam op de usb-stick op. Hij/zij overhandigt de usb-stick aan de surveillant. Surveillant verzamelt de usb-sticks en overhandigt deze in een envelop aan een tevoren bekend gemaakte ICT-medewerker.

Laptop t.b.v. gesproken tekst

We hebben leerlingen die gebruik maken van een laptop met Kurzweil spraaksoftware. De leerling geeft vooraf bij de dyslexiecoach aan voor welke vakken hij spraaksoftware wenst te gebruiken. Afname van de toetsen van deze leerlingen in HAVO 5 of VWO 6 geschiedt voor de door leerling aangegeven vak(ken) op een schoollaptop/pc. Indien het ander spraaksoftware dan Kurzweil betreft, geschiedt dit op een voor aanvang van de toets door ICT gecontroleerde *eigen* laptop. Bespreekpunt na het bekend worden van het aantal van deze faciliteit gebruik makende leerlingen is waar dit georganiseerd kan worden en of er voldoende schoollaptops/pc's beschikbaar zijn.

De dyslexiecoaches en de ondersteuningscoördinator bespreken met de betreffende leerlingen bij welk (school)examen de laptop/pc ingezet wordt. Namen en gegevens worden voor 10 oktober via de ondersteuningscoördinator bekend gemaakt aan de examensecretaris. Hierin staat per (school)examen, per vak en per leerling welke faciliteit in

welk digitaal format wordt gebruikt. Vervolgens wordt per leerling door de administratie een overzicht van de examenafspraken geprint en door de leerling ondertekend. Wijzigingen zijn daarna in principe niet meer mogelijk.

Namen van betreffende leerlingen worden door examensecretaris bekend gemaakt aan docenten. De toets wordt door de docent in Word of PDF aangeleverd op een usb-stick. De leerling die deze laptop daarnaast ook als schrijfgerei gebruikt slaat de toets met vermelding van naam op diezelfde usb-stick op. De leerling kan er uiteraard ook voor kiezen de toets op een antwoordvel te maken. Hij/zij overhandigt de usb-stick aan de surveillant. Surveillant verzamelt de usb-sticks en overhandigt deze in een envelop aan een van tevoren bekend gemaakte ICT-medewerker.

De leerling krijgt altijd ook het papieren examen/toets, maar vult de antwoorden in op de computer. De spellingcorrector mag volgens wettelijke bepalingen hierbij gebruikt worden, maar een digitaal woordenboek of digitale atlas niet. Namen en gegevens worden voor 10 oktober via de ondersteuningscoördinator bekend gemaakt aan de examensecretaris. Daarbij wordt aangegeven wie voor welk vak en met welk hulpmiddel examen wenst te doen. Per leerling wordt door dyslexiecoaches en ondersteuningscoördinator een persoonlijk overzicht gemaakt met de vakken, hulpmiddelen, tijd en plaats. Dit persoonlijke overzicht wordt door de examensecretaris ter ondertekening aan betreffende leerlingen aangeboden. Leerlingen kunnen daarna in principe geen wijzigingen meer aanbrengen.

Voorwaarden gebruik computer bij HAVO/VWO toetsen in HAVO 1 t/m 4 en 5 en VWO 1 t/m 5

Leerlingen in de klassen HAVO 1 t/m 4 en VWO 1 t/m 5 mogen hun toetsen op een eigen laptop maken, tenzij het examenwerk betreft. De docent kan ervoor kiezen de leerling met het scherm naar hem/haar toe te zetten. Fraude betekent uitsluiting van gebruik ICT-mogelijkheden bij volgende toetsen/examens.

Examens, SE's en repetities die meetellen voor het examen m.b.v. spraaksynthesoftware

Een leerling met een dyslexieverklaring of een relevante DSM IV/V diagnose kan examens doen met behulp van 'bijzondere opgaven'. Hiervoor is een daisy-cd met ingesproken tekst beschikbaar, of een pdf (tekstbestand) voor audio (met een kunstmatige stem); spraaksynthesoftware.

Daisy-cd

De daisy-cd bevat een examen waarvan de teksten met een natuurlijke stem zijn ingesproken. De daisy-cd kan op twee manieren beluisterd worden: met een daisyspeler of met de computer waarop speciale daisysoftware is geïnstalleerd. De daisy-cd bevat geen tekst, dus er wordt niets op het computerscherm getoond, alleen een soort index. Het is alleen een auditieve ondersteuning. De antwoorden moeten op papier of in de computer gezet worden. Voor het tweede tijdvak (herexamen) wordt voor de vakken Nederlands en Engels ook een daisy-cd geleverd. Voor de andere vakken worden alleen pdf's geleverd.

De verklankbare pdf

De verklankbare pdf is een tekstbestand met een lay-out die hetzelfde is als het papieren examen. In principe hoeft een leerling die de pdf op de computer heeft, het papieren examen niet in te zien, behalve voor het meten en tekenen. Woorden, zinnen of tekstgedeelten kunnen geselecteerd en voorgelezen worden in synthetische spraak. Dit voorlezen kan met verschillende programma's.

Er zijn veel programma's voor spraaksynthese. Het staat de school vrij daarin een eigen keuze te maken. Voorwaarde is wel dat het programma geen verboden toepassingen bevat zoals een digitaal woordenboek of dat deze toepassingen, zoals toegang tot internet,

kunnen worden afgesloten. De verklankbare pdf is, in tegenstelling tot de daisy, ook beschikbaar voor het tweede tijdvak (herexamen). De verklankbare pdf is bruikbaar voor spraaksynthese maar is er niet speciaal voor gemaakt. Dit zou strijdig zijn met het vaste uitgangspunt dat *elke* kandidaat, dus ook de dyslectische kandidaat, bij een examen alleen een *universeel toepasbaar* hulpmiddel mag gebruiken. De verklankbare pdf mag dus niet aangepast zijn aan een specifiek hulpmiddel.

Valkuilen

Het standaard geleverde pdf-bestand is niet voor een speciaal voorleesprogramma gemaakt of aangepast. Het gevolg hiervan kan zijn dat bijvoorbeeld opsommingen die in het examen voorkomen, in het pdf-bestand aan het einde niet zijn voorzien van een punt. Als de kandidaat de hele opsomming selecteert, leest het programma de opsomming wellicht zonder onderbreking. Het is daarom belangrijk dat de leerling voldoende ervaring heeft opgedaan met het voorleesprogramma.

Tweede tijdvak

Voor het tweede tijdvak (herexamen) wordt wel een standaard verklankbare pdf geleverd maar het standaard geleverde pdf-bestand is niet voor een speciaal voorleesprogramma gemaakt of aangepast.